

“hic mortui viventes educant”

“the dead teach the living”

“mortui vivos docent”

“ölüm yaşamı öğretir”

Prof. Dr. Mustafa Fevzi SARGON ANISINA
ULUSAL HEYKEL YARIŞMASI

KURUM

Hacettepe Üniversitesi

YARIŞMANIN SAHİBİ

Prof. Dr. Mehmet Cahit GÜRAN (Rektör)

ORGANİZASYON VE YÖNETİM

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi + Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Prof. Dr. Mehmet Deniz DEMİRYÜREK, Prof. Dr. Nadire Şule ATILGAN

KÜRATÖR

Prof. Dr. Nadire Şule ATILGAN

SANAT DİREKTÖRÜ

Prof. Dr. Turhan ÇETİN

PROJE KOORDİNASYON

Prof. Dr. H. Hamdi ÇELİK

PROJE TASARIM DANIŞMANI.

Dr. Öğr. Ü. Seza SOYLUÇİÇEK VURGUN

KOORDİNASYON KURULU

Dr. Öğr. Ü. Tanzer ARIĞ
Araş. Gör. Tuba MERDEŞE
Araş. Gör. Okan ERKAN

SEÇİCİ KURUL

Prof. Dr. Ahmet SERPER
Prof. Dr. Mehmet Deniz DEMİRYÜREK
Prof. Dr. Nadire Şule ATILGAN
Prof. Dr. Cem Cemil DENK
Prof. Dr. H. Hamdi ÇELİK
Prof. Dr. İlkan TATAR
Prof. Dr. M. Mustafa Aldur
Prof. Dr. Turhan ÇETİN
Prof. Dr. Candan TERVIEL
Doç. Dr. Ceren GÜNENÇ BEŞER
Doç. Dr. Ayşegül FIRAT
Dr. Öğr. Ü. Burcu ERÇAKMAK GÜNEŞ
Dr. Öğr. Ü. Mustafa Salim AKTUĞ

KURUMSAL KİMLİK EKİBİ.

Öğr. Gör. Begüm EKEN
Araş. Gör. Sena Nergis YILMAZ

MEDYA ve SERGİ EKİBİ

Araş. Gör. Melissa ENGİNERİ
Araş. Gör. Okan ERCAN
Ek. Öğr. Gör. Sercan FİLİZ

İLETİŞİM EKİBİ

Tuba DEMİR
Murat LATİK

İLETİŞİM

gsf@hacettepe.edu.tr

TEMA

“hic mortui viventes educant”

“the dead teach the living”

“mortui vivos docent”

“ölüm yaşamı öğretir”

Prof. Dr. Mustafa Fevzi SARGON ANISINA
ULUSAL HEYKEL YARIŞMASI

ÖZET

“Kadavranın manifestosu...”

Sanatçıları “Ölümden sonra faydasını planlayabilenleri: ölümden sonra bile, iltihaplanıp çürümek yerine hayatta kalanlara ve hayata faydalı olmayı seçenler”i, bedenlerini bilime adayanları anmaya ve onurlandırmaya çağırıyoruz. Anatomi, sanat, bilim, tıp ve hümanizmanın iç içe geçmesinin ilk adımları Leonardo ve Michelangelo gibi sanatçılar tarafından atıldı, aslında sanatla bundan daha iyi iş birlikleri ortaya konulamadı. Bu çalışmalar yaşam ve ölümle ilgili sorulara entelektüel düşünün geliştirilmesi yolunu da açmış oldu. Bu kapsamda gravür ve çizimlerin sanatsal tonu, manevi ve hümanist bir alt metni de iletmede son derece başarılı oldu. Bu tema ve yarışma kapsamında geleceği ve geleceğin bilim, sanat ve kültürünü kuracak olanları kafa yormaya, araştırmaya ve üretmeye davet ediyoruz.

Hacettepe Üniversitesi tarafından Prof. Dr. Mustafa Fevzi SARGON anısına 16.02.2022 - 06.05.2022 arasında düzenlenecek Heykel Yarışması, tıbbi bilginin iletilmesinde bedenini araç olarak planlama bilincinde olanları bu anlamlı ve efsanevi duruşlarını onurlandırmak üzere yola çıkıyor. Hacettepe

Üniversitesi Sıhhiye Yerleşkesinde Anatomi Anabilim Dalı Girişine yerleştirilecek olan heykel Tıp Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi'nin iş birliği ile gerçekleşecek olan yarışma sonucunda seçilecektir.

"ölüm yaşamı öğretir"

"hic mortui viventes educant"

"the dead teach the living"

"mortui vivos docent"

(Serveto, M. 1553)

"Kadavranın manifestosu..."

Fiziksel varlığının planlayıcısı olarak insanın kendi ölüm sonrasını planlaması üzerine...

Bir nihai eğilim paradigması: ölüm sonrası hizmet...

Önlerinde yatan kaçınılmaz ölüm sonrası kadere rağmen, birçok insan kendi ölümlerini düşünmek konusunda isteksizdir. Burada bahsedilmeyi hak edenler ise;

"Ölümden sonra faydasını planlayabilen diğerleridir: ölümden sonra bile, iltihaplanıp çürümek yerine hayatta kalanlara ve hayata faydalı olmayı seçenler..." dir.

Bazıları, transplantasyon ya da diseksiyon* için kritik vücut parçalarını sağlayarak insan hayatını kurtarma veya iyileştirme fırsatlarını ölümden sonraki planları olarak belirler. Düşünmenin ve insan olmanın ufku da budur:

İnsanın iyileştirilmesine yönelik bilimsel araştırmalara olan inanç, ölüm vesilesiyle bilim, ölümün araştırılması ve insanlığa fayda sağlayacak fırsatlara olan inançlarla ilgilidir.

Burada ölümü bir kayıtsızlık yerine bir anlatı aracına dönüştüren duruştur söz konusu olan, Ve burası ölümün yaşamın yardımına koşmayı planladığı yerdir...

Son dinlenmenin reddi, bir taraftan bedenın tanrısallaştırılması anlamına gelir:

“Tıbbi bilginin ilerletilmesi için bir araç olarak”

Cansız bedenın bir bütün olarak veya parçalar halinde temsili, kişinin kendini toplum içinde bireysel, kolektif veya toplumsal biçimde betimleyebilme tarzını, bir hayattan diğerine geçerken yeni bir değer oluşturmak üzere devam ettirmesi nihai seçimini oluşturur. Ölümden sonraki bu değer, ölümden sonra bir yaşam olarak değil ama bir bireyin kimliğinin veya bilincinin yerine fiziksel yapının yararını planlayan fani bir bilincin değerini ortaya koyar.

Bir kadavranın bilgi aktarıcı rolü çağdaş tıbbın temelini oluşturur. İnsan bedenının incelenmesi vücuttaki organların yapılarının ve işlevlerinin anlaşılması tıbbi pratiğin ayrılmaz parçası ve bilimsel araştırmalar için kaynaktır. Sanat için her çağda vazgeçilmez olan insan vücudu, insanlık, doğa ve ilahi olan hakkında iç içe geçmiş gerçekleri ortaya çıkarırken, faydalı bir inceleme nesnesi haline de gelmiştir. Bu değişkenin hümanist değerleri öğretmek için bir araç olarak kullanılması ölüm ve yaşamı tartışan, entelektüel içeriği de aktaran çok modellen bir deneyim; sosyal ve psikolojik yönleri ile sanatın tıp bilimi için yol gösterici entelektüel değerlerini somutlaştıran bir yaklaşımdır. Tıp biliminin temelini oluşturan

* Diseksiyon, günlük tıbbi kullanımda dokuların-yapıların, cerrahi olarak izole edilmesi, açığa çıkarılmasıdır, anatomizasyon da denir. Anatomide Diseksiyon: Bitki, hayvan ve insanların iç yapısını incelemek üzere kesip açma (disekte etmek), parçalara ayırmak da diseksiyondur (<https://www.turkcerrahi.com/tip-sozlugu/diseksiyon/>, e.t. 2022)

insan anatomisi hakkındaki bilgiler, diseksiyonun* eğitimin bir parçası olmasıyla gerçekleşmiştir. Tıbbın her disiplininden öğrenciler, insan formunu betimlemede yaratıcı becerilerini keskinleştirmek üzere sanatçılar, bu teşhirlere tanık olurlar ve hatta gerçekleştirirler: Michelangelo Buonarroti, Leonardo da Vinci ve Tiziano Vecelli'nin (Titian) tümü diseksiyon gerçekleştirdiler ve da Vinci bu diseksiyonlara dayalı olarak otuz çizimden oluşan bir set oluşturdu. Rembrandt, ünlü 1632 tablosu "Dr. Tulp'un Anatomi Dersi"

"Tıp öğrencileri bir sömestr veya daha uzun bir süre boyunca gövde ve iç organlardan başlayıp boyun, yüz ve kafa ile biten kadavrayı incelerler. Egzersiz sadece anatomiye öğretmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin ilk başta ölüme, yaralanma ve sakatlanmaya karşı duydukları tiksintiyi yenmek için yeterli klinik tarafsızlık kazanmalarına da yardımcı olur" ¹

Diğer taraftan beden kültürel, sosyal ve kurumsal sınırlarda dolaşan anlamları parçalandığı anda bir biyo-nesnedir artık. Ancak bu seçimi yapmak; anlamlı ve efsanevi bir duruştur, insanları iyileştirme konusunda seçim yapabilen bir varlık olmak anlamına gelir. Ve bu düşünce insanın bilim yoluyla yaşam yaratabildiği fikrini ortaya koyar ki bu ölümden sonrasını planlayabilme yeteneği ve gücüdür; aciz yaratıkların düşünemeyeceği kadar ileri, Tanrısal bir güçtür. Popüler kültürdeki bilim mitini şekillendiren sanat aracılığıyla bu efsane de çağlar boyu görsel, kurgusal olarak bilimin yaşamı yaratma ve imkansızı gerçekleştirme takıntısıyla şekillenmiştir. Aynı zamanda biyo-nesnenin bilimi geliştirme, insanları iyileştirme ve hatta kopyalamaya yönelik herhangi bir girişiminin affedilmez bir kibir eylemi olduğu şeklindeki aynı temel mesaja da kaynaklık etmiş, çağlar boyu paylaşılmıştır. Üstelik teknoloji imkanlarıyla bilimin yaşamı yaratabilme yeteneği insanın tam da bu kibri ile şekillenmiştir.

*"Doğa kendini üretebilir ancak tekrardan ibarettir,
Sanatın cansız yaratıları ise farklı ve anlamlıdır" ²*

(Goethe üzerine, Ricoeur, Paul 1984. Temps et récit , vol.2. Paris: Seuil.)

Hem yeni beden hem de toplum, şimdiki zamandan ve geçmişten farklı unsurlardan inşa edilmiştir; bazıları canlı ve çağdaş, bazıları endüstriyel ve seri üretim, bazıları eski ve geleneksel. Beden ve ruh arasındaki ilişki, yüzyıllar boyunca önemli bir entelektüel meşguliyet ve teolojik tartışma olarak kaldı ³.

Belki de Goethe'nin bu yaklaşımı üzerine; sanatın cansız ancak heyecan verici yenilikler üretmesi üzerine bugün tekrar düşünme zamanıdır...

1543'te Andreas Vesalius başyapıtı De Humani Corporis Fabrica'yı yayınlar, tıp tarihinin gidişatını değiştirir. Bunu, insan vücudunun iç işleyişinin sırlarını ortaya koyan anatomi illüstrasyonları yaratarak yapar. Vesalius'un mezarlıklardan topladığı insan kemikleri ve kıkırdak üzerindeki gözlemleri, fonksiyona göre farklılaşmayı kapsayan çizimleri, vücudu incelerken izlenebilecek yolu ve vücudun derinleştirilmiş bir görünümünü gösterir. Bu, yapıt uygulamaya yönelik bir değer taşımasının ötesinde bir sanat eseridir; vücudun güzelliğini doğrudan gözlemin önemini gösteren bu çalışmalar bugünkü anatomi derslerinin temellerini atarken biyo nesne'yi yani bedenin cansız durumunu da ölümsüzleştirir. "On the Structure of Human Body" gravürlerindeki vücutlar klasik pozlar alır ve klasik bir manzaraya kurulur. Roma klasisizmi içinde, incelenen beden bir manzaraya dahil edilerek klasik Eski Yunan ya da Roma Tanrıları kılığına bürünür, sonsuzlaştırılır. Bedenin işlevleri klasik Tanrı mitiyle onurlandırılır... Bu yapıt tüm anatomi atlaslarında bu şekillerde kullanılır. Böylece cansız parçalardan oluşan figürlerin görsel uyumsuzluğu da önlenerek inceleyicinin yaşamı cansızlıktan ayıran şey üzerine düşünmesine vesile olur. Leonardo da Vinci ve Michelangelo da insan formunu nasıl tasvir edeceklerini öğrenmek için cansız olan vücutları kullanırlar. Bu çalışmalar, anatomi, sanat, bilim, tıp ve hümanizmanın iç içe geçmesinin ilk adımlarıydı, aslında sanatla bundan daha iyi iş birlikleri ortaya konulamadı. Bu çalışmalar yaşam ve ölümle ilgili sorulara entelektüel düşünün geliştirilmesi yolunu da açmış oldu. Bu kapsamda gravür ve çizimlerin sanatsal yaklaşımları, manevi ve hümanist bir alt metni de iletmekte son derece başarılıdır. Vesalius'un metni ayrıca hayata ve insan durumuna meditatif[⊕] referanslar içerir.

"Ruhun yokluğunda, beden, ruhun olmadığı maddi bir mülktür. . .

Çürümeden korunamayan cansız bir kil parçasıdır. . .

Bunun için insanlığa fayda sağlamak için kullanılmalıdır."

(Miguel Serveto, 1553)

[⊕] herseyin, herkesin olduğu gibi akip gitmesine izin vermek. herseyden, herkesten bağımsız **olmak**, tepkisel davranışlara girismemek, duyguları içinde olması gerekenden fazla yasatmamak vb. bunların hepsini yapanlara buda deniyor, yapılamadığında da "bu da mi gelecekti basıma" deniyor.. osho'nun yaşam biçimidir.

Miguel Serveto doktor, ilahiyatçı, haritacı bir Rönesans Humanisti; bedenın yaşamı incelemek ve anlamak için uygulamaları ve öğretileriyle rehber olduğunu savunan çalışmalarıyla Katolik Kilisesi'ne karşı çıkar ve kitaplarından oluşan bir yığının üzerinde kazığa bağlanarak yakılır. Ancak tıp bilimi ilerledikçe, cesedin bilime ve insan gelişimine önemli bir katkıda bulunabileceğine dair çekincelere yanıt olarak, giderek daha fazla kişi, kalıntılarını bilime vasiyet eder. 1940'lara gelindiğinde, gönüllü vasiyetler tıp fakültesi kadvralarının yaklaşık yüzde 40'ını oluşturuyordu; bu oran 1970'lerde yüzde 70'e ve bugün yüzde 90'a yükseldi. Bugün tıp eğitimi ve araştırması için kadvraların çoğu merhumlar tarafından vasiyet ediliyor veya akrabalar tarafından bağışlanıyor ya da halen yürürlükte olan anatomi yasalarına göre tıp fakülteleri tarafından yasal olarak kamulaştırılıyor ¹.

“Kim tercih etmez. . . Ölümünden sonra bile, iltihaplanıp çürümek yerine hayatta kalanlara faydalı olmayı”
sayısız solucanı beslemek ve yavaş ve iğrenç kimyasal ayrışma sürecinden geçmek?”

Beden bağıışı ile ortaya çıkan organ bağıışı tıbben mümkün olmadan önceye dayalı bir mitolojiye sahiptir ve kökleri beden ve vücut bütünlüğü hakkındaki kültürel inançlara dayanmaktadır. 1835'te, halka açık yapılan diseksiyonda kullanılan korsan bedeninin elektrik yüküyle dudaklarında, parmaklarında seğirmeye yol açması¹ cesedin ölümünden sonraki yaşamını popöler kültüre hediye eder. Biyo-nesnelerin yeni bir hayata ve kimliğe sahip olabilecekleri ya da bilim yoluyla yaşam üretilebileceği, ünlü ölümlerin ölümünden sonra yaşamları, Mary Shelley'in Frankenstein'ının esin kaynağı da olmuştur.

¹ Cantor, Norman L.. After We Die : The Life and Times of the Human Cadaver, Georgetown University Press, 2010. ProQuest Ebook Central, <http://ebookcentral.proquest.com/lib/gazi-ebooks/detail.action?docID=660447>. Created from gazi-ebooks on 2022-01-30 13:38:52.

² Goethe üzerine, Ricoeur, Paul 1984. Temps et récit , vol.2. Paris: Seuil

³ (Friedman, Lester D. ve Allison B. Kavey. Canavar Soy: Frankenstein Anlatılarının Tarihi, Rutgers University Press, 2016. ProQuest Ebook Central)

ÖDÜLLER

BİRİNCİLİK 5.000 TL

İKİNCİLİK 3.000 TL

ÜÇÜNCÜLÜK 1.000 TL

BOYUT VE MALZEME

Katılımcılar tema çerçevesinde anlatım biçimlerine uygun malzeme kullanmakta ve yeni yaklaşımlar önermekte serbesttirler. Seçilerek uygulanacak eser üzerinde bağışçıları onurlandıracak bir uygulama için kare kod yer alacaktır. Kare kodun boyutlarını sanatçı belirleyebilir. Sanatçı, tasarımda kare kodu göz önünde bulundurabilir ya da tasarımı tamamen kare kod merkezinde tasarlayabilir. Eserlerin en uzun kenarı, genişliği ve yüksekliği 100 cm'yi aşamayacak şekilde olmalıdır.

KATILIM KOŞULLARI

Yarışma seçici kurul üyeleri ile birinci derece yakınlıkları dışında, konuyla ilgilenenlere açıktır. Katılım ücretsizdir.

Katılım Formları ve Şartnameler ve Yarışma tema ve kuralları gsf.hacettepe.edu.tr adresinden temin edilebilir.

Yarışmacılar yarışmaya daha önce ulusal ya da uluslararası herhangi bir yarışmaya katılmamış, ödül almamış ya da sergilenmemiş eser/lerle katılabilir.

KATILIM ŞEKLİ

1. **Aşama** Yarışma katılımı aşağıdaki şekilde gerçekleşecektir:

- ESER BİLGİ FORMU (jpg formatında eser ve RUMUZU)
- SANATÇI BİLGİ FORMU (Kapalı zarf)

Son katılım tarihi **11 Mart 2022** tarihine kadar Blind/Kör değerlendirme için kargo ile aşağıdaki adrese iletilecektir. Blind/Kör değerlendirme nedeniyle e-posta yoluyla başvurular kabul edilmemektedir.

Adres:

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı
Beytepe Yerleşkesi Çankaya ANKARA

Yarışmaya gönderilen eserlerden sergilenmeye layık olanlar gsf.hacettepe.edu.tr adresinde sergilenecektir.

2. **Aşama** yarışma değerlendirme kurulu tarafından seçilecek 15 eserin maketleri yarışmacılardan istenecek, değerlendirme maketler üzerinden gerçekleşecek, ödül töreni ve sergi Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Fuayesinde gerçekleşecektir.

Sergilenmeye ve ödüle layık görülen eserler **11 Mart 2022** tarihinde gsf.hacettepe.edu.tr adresinde ilan edilecektir.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

Eserler, yarışma seçici kurulu tarafından temaya yaklaşımındaki yaratıcılık, özgün fikir ve konsept, geliştirilen fikrin uygulanmasında bütünlük, plastik kalite, sunum kaliteleri göz önünde bulundurularak **özgün 3 boyutlu** çalışmalar arasından seçilir.

ÖNEMLİ TARİHLER

Etkinlik Duyurusu	16.02.2021
Projelerin Teslimi	11.03.2022
Çevrimiçi Sergi	14.03.2021
1. Aşama Sonuçları	21.03.2021
Maketlerin Gönderilmesi	18.04.2021
Ödül Töreni ve Yarışma Sergisi	06.05.2022 – 20.05.2022

YARIŞMA KURALLARI

- i. Eserler, formlarla birlikte kargo ya da posta ile teslim edilmelidir.
- ii. Maketler sergilenmeye hazır, teslim edilmelidir.
- iii. Katılımcılar, yarışmaya katılmakla eserlerinin özgün olduğunu beyan ve taahhüt etmiş sayılırlar ayrıca imzalanacak Taahhüt Formu başvuru eserle birlikte teslim edilecektir. Bu konuda çıkacak bir anlaşmazlık ve tereddüt durumunda tüm sorumluluk başvuru sahibine aittir.
- iv. Yarışmanın sonucunda Değerlendirme Kurulu'nun herhangi bir eseri herhangi bir ödüle layık görmesi üzerine; söz konusu eserin bu yarışmadan önce ya da bu yarışma ile eş zamanlı başka bir yarışmaya katıldığına veya yarışma sonucunun ilan edildiği tarihten önce yayımlandığına veya eserin başkasına ait olduğunun ortaya çıkması durumunda, ödül iptal edilir.

ESERLERİN İADESİ

- Ödül alan eserler dışındaki eserlerin iadeleri, sergi bitiminde gerçekleştirilecektir. İade işlemlerinin tarihi gsf.hacettepe.edu.tr adresinden duyurulacak ve sanatçıların güncel posta adresleri aracılığıyla haberdar edilecektir.
 - Yarışmaya katılan tüm sanatçılar eser tesliminde iade işlemlerinin başladığı tarihten itibaren,
 1. eserlerini onbeş (15) gün içinde teslim alacaklarına dair taahhüt içeren belgeyi ve
 2. eseri teslim aldıklarına dair belgeleri ibraz etmek zorundadırlar.*
- * İade işlemlerinin başladığı tarihten itibaren onbeş (15) gün içinde, teslim alınmayan eserlerin kaybindan veya uğrayabileceği hasardan Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi sorumlu tutulamayacaktır.

DİĞER KONULAR

- Hacettepe Üniversitesi, ödül alan ve sergilenmeye değer bulunan eserleri, afiş, katalog, broşür vb. her türlü tanıtım malzemesinde kullanma hakkına sahip olacaktır.
- Hacettepe Üniversitesi, yarışmaya teslim edilen eserlerin taşınma ve sergilenmesi sırasında gereken tedbirleri alır. Buna rağmen söz konusu eserlerle ilgili olarak doğabilecek her türlü aksaklıklarda Yarışma Değerlendirme Kurulu kararı geçerlidir.
- Şartnamede belirtilmeyen hususlarda veya tereddüt halinde Hacettepe Üniversitesi Güzel sanatlar Fakültesi kararları geçerlidir.
- Yarışmaya katılan tüm sanatçılar, bu şartname hükümlerini kabul etmiş sayılırlar.

FORM 1
BAŞVURU FORMU

TASARIMIN RUMUZU

TASARIMIN GÖRSELİ (jpg)

FORM 2
KATILIMCI BEYANI

TASARIMCININ

Adı Soyadı

GSM

E-posta

- Yarışma şartlarının tümünü kabul ettiğimi,
- Tasarımımın özgün olduğunu,

Aksi ispat edildiği takdirde tüm sorumluluğu üstlendiğimi beyan ederim.

İade işlemlerinin başladığı tarihten itibaren, eserimi onbeş (15) gün içinde teslim alacağımı taahhüt ederim.

İsim / Tarih / İmza